

ob povodnji sem, ne pa ob lepem suhen vremenu! — Po naši okolici visé ponekod čudni germanski napisi raz hiše. Črke v vsakovrstnih mešanih slogih, slovnica, kakor bi iz kotla pene posnel; — da le blažena nemščina diši! Ob cesti imamo križ, v spomin neke nesreče. Dosedaj je bil popis nesreče sicer nemško, pa pravilno in ukusno predöčen. Danes pa vidiš nov opis, pa skažen, da je groza. Končno stoji: «...der Vater war todt. Das Kind lebte betrauert von seinen...» Potniki, molite za nesrečenca, pa tudi za — nevedneže! M.

Od Sotle. (Še enkrat o lovski postavi.) Slovenski posestniki! Vzamite si v spomin dopis iz Vitanja v »Slov. Gospodarju« št. 41., posebno tisti posestniki, ki zaradi divjačine veliko škode trpite! Naj občinski uradi pošljejo prošnje na deželni odbor, da se lovška postava spremeni, da bo smel vsak posestnik na svojem zemljišču divjačino loviti. Sedaj vam divjačina na polju, sadonosnikih in vinogradih mnogo škode stori, in če za odškodnino od lovskih najemnikov kaj zahtevate, z dobrega nič ne dobite, s hudega pa tudi ne veliko več. S puško nikamor od svojega stanovanja niti stopinje storiti ne smete. Če se kje strel sliši, poizveduje natančno lovski najemnik in njegovi pomočniki, kdo in kaj je ustrelil. Posebno so pa pri tem brzi in zvesti gospodje orožniki, ki puške jemljejo, naj kdo tudi zasleduje samo ververico, ki ni zapisana v lovnici. Vložite torej prošnje, dragi rojaki, da se vam v prid lovška postava spremeni; storite to z združenimi močmi, kakor ste prosili za celjsko gimnazijo!

Z Zdol pri Kozjem. (Letina.) Leto se bliža h koncu svoje kronike. Spravljanje poljskih pridelkov je tudi pri kraju. Torej je dobro, da poizvemo iz letošnje kronike, koliko nam je kaj polje obrodilo. Ozimna setev nam je slabo obrodila, ker je bila močno pozebla. Zato smo pa s poletnimi pridelki nekoliko bolj zadovoljni. Koruza, krompir, oves, proso i. t. d. je prav bogato obrodilo, ajda bolj slabo, ker jo je suhi avgust preveč v rasti zadrževal. Tem manj pa smo dobili repe, korenja in zelja. Sadije je obrodilo srednje, največ češplje in hruške, jabolke skoraj nič. Orehov in kostanja je bilo še koj dovolj. Nabrali smo nekateri več, nekateri manj od lani; pač, kakor smo gorice obdelovali. Samo v vinogradih gospoda šentviškega župnika se je nabralo devet polovnjakov dobrega mošta. Res, še koj lepo število, pa tudi oni redno in točno skrbijo za obdelovanje vinogradov. Ko bi sosedje posnemali, njih zgled, tedaj bi gorice še dobro rodile! Kapljica kaže, da bo prav dobra; o da bi jo le ljudje po pameti pili!

S Slatine (Kaj delajo nemške klopi v Vitanju?) Obljubil sem vam, da hočem ob svojem času pogledati za nemškimi klopami ter vam poročati, kako se jim v Vitanju godi. Par nemčuhov je tukaj za njimi sicer prelivalo solze; vsi drugi so se pa grozno smejali vozniku, ko jih je nabasal na voz ter odpeljal v tuje kraje. Zvedel sem, da ob vseh svetnikih se bo začela v Vitanju tista preklicana šulvereinska šola. Kaj velja, pa stopim preko Št. Jurija in Vojnika tje gor. Radovednost me je gnala proti Vojniku tudi zavoljo tega, da pozvem, koliko otrok šteje vojniška šulvereinska šola, ki se je tudi imela začeti ob vseh svetih. »V Vojniku so sami trdi Slovenci — v trgu in po okolici«; tako sem slišal večkrat; »ta nemška šola je gotovo prazna«, si mislim. Toda kaj zvem? Nova nemška šola v Vojniku je otrok vsa prenapolnjena? Jeli res, da so tudi tamošnji Slovenci poslali v njo svoje otroke? Ne, tega nisem nikdar pričakoval! Vprašam torej znanega Slovenca: »Kako je bilo to mogoče?« — »Prijatelj« mi odgovori »pri nas je vse mogoče. Naše ljudstvo je premehko. Danes ti izvolijo v častne občane vrle slovenske može, jutri pa hočejo to čast skazati že kakemu nemčurju. Glej, pred

nekaterimi leti smo imeli Slovenci v vojniškem trgu pri volitvi deželnega poslanca večino; a kmalu potem je pa dobil zagrizen nasprotnik našega naroda skoraj vse glase. Pri nas ni nič možatega, premalo značajnosti! Veliko je pa kriv tudi naš nemški »Vorschussverein«. Kdor je nemškemu »Vorschussverein« v Vojniku kaj dolžan, mora plesati, kakor mu žvižgajo tukajšnji nemčuhi. — »Vprašam vas, zakaj pa vaši vojniški Slovenci ne napravijo sami svoje posojilnice? Če smo jo mogli napraviti pri nas na Slatini, bi jo stokrat lažje napravili pri vas, kjer imate premožne osebe in prebisane glave med seboj«. — »Veste, prijatelj, to je takole« mi odgovori, »študirali so naši gospodje že več let na to, da bi ustanovili posojilnico; pa, kakor čujem, še zdaj tako študirajo. Toda prenačiti se ne smemo«. — »No, torej le študirajte do sodnjega dneva, da vam med tem nemčuhi poberejo vse vaše otroke«. — Nejevoljno se podam dalje. Ko pridem do prijazne Nove cerkve, bi se bil kaj rad oglasil pri našem gospodu državnem poslancu; kolikokrat smo ga že z veseljem poslušali na Slatini; pa ravno ta dan je bil zopet na Dunaju. Zdaj sem v Socki. Zvedel sem, da ondašnje lepo grajščino ima v rokah neki dunajski žid. Žalostno! Zdaj se približujem že vitanjski zemlji; srce mi bije vedno bolj močno. »Kaj, če te na meji kar zgrabijo vitanjski Nemci, pa te poženejo nazaj v Celje«?! Z vedno večjim strahom prekorakam most, ki veže celjski in konjiški okraj. Na celjski strani mosta je napis, zgoraj slovenski, spodaj nemški. »Kako bom pa v Vitanju shajal? Ali mi bodo dali vsaj za denar kaj jesti in piti, če jih vprašam po slovenski?« — Tako, zdaj sem na nemški vitanjski zemlji! Srečam par kovačev iz fužin, kjer zapazim koso v nemških, frankfurtarskih barvah. »Kam pa prodajate kose? Gredo vse na Nemško?« — »O kaj še!« mi odgovorita, »vse te kose prodajamo na Rusko ali pa v južne kraje — tjedol na Turško.« — »Tako? Torej vam vendar dišijo stotnjaki, ki jih dobivate od Rusov, Hrvatov in Bolgarov?« — Kako pa je ime lastniku teh fužin?« — »Gospod Melej so.« — »Mulej, Mulej, to je slovensko ime. Njegovemu očetu ali dedu je tekla zibelka gotovo na Gorenjskem; tam so Muleji doma.« (Dalje prih.)

Iz Spodnje Poljskave. (Tatvine). Pred letom dnij je ukradel nekdo na Seljah ubogemu želarju lepo kravo, v cvetnem tednu t. l. pa tukajšnjemu posestniku gosp. Ant. Papež-u zopet kravo, ki je bila vsaj 140 gld. vredna; poleti je zopet bila ukradena težka krava gosp. Pivcu na Seljah. Kam je tat te tri krave odgnal, ne vé se še sedaj ne, se vé tudi tatú ne poznamo, čeravno je še vedno blizu nas, če ne celo med nami; kajti zvečer dne 30. vinotoka je skušal zopet tukajšnjemu posestniku gosp. Jožefu Papež-u, očetu zgoraj imenovane Antona Papež-a, lepo rejeno kravo v vrednosti kakih 100 gld. ukrasti. Na srečo se je zbudil posestnikov sin Janez, ter tata, ki je kravo že na dvorišče prignal, odpodil; ker je bila sila temna noč, ter je močno deževalo, žalitog se je skrill tat, a tudi sled smo zgubili, samo vrv je pustil kravi na rogovih. Upajmo, da se bode posrečilo orožnikom, ki prav pridno tata iščejo, tega zločina najti ter sodnji izročiti, da se bode tudi že na tem svetu kaznoval.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Pri Nj. Veličanstvu svetlem cesarju je bil ljubljanski župan Graselli z enim podžupanom in odbornikom zahvalit se, da so po potresu obiskali Ljubljano.

Ob enem je cesarju naznanil, da se bode v Ljubljani svetlemu vladarju postavil spomenik. — V državnem zboru so vsprejeli predlog, da se skliče kmetiška enketa ali posvetovanje. Čemu enketa? Ali ne zna dobro vsak kmečki poslanec, zakaj da kmečki stan propada? — V soboto je bil na borzi precejšen polom. Nad sto milijonov je bilo izgube. — Včeraj je bil zopet dunajskim županom izvoljen dr. Lueger; toda vlada je občinski zastop razpustila, in tako bodo zopet splošne volitve.

Česko. V Budejevicah so se Nemci sprli in razdelili v dve stranki. Na ta način lahko ondi zmagajo Čehi pri deželnozborskih volitvah. V tem mestu nameravajo ustanoviti češko učiteljsiše. Vsled tega Nemci že kričijo, da se jim zgodi velika krivica!

Tirolsko. Deželnozborske volitve so končane. Deželni zbor šteje 68 poslancev. Če se Lahji udeležé, potem je 42 konservativcev in 26 liberalcev, sicer pa 33 konservativcev in 16 liberalcev. Pri volitvah je par konservativcev, ki so preveč z vlado držali, propadlo in in bilo izvoljenih par odločnih konservativcev.

Štajarsko. Pri slovesnem umeščenju novega vseučiliškega rektorja v Gradcu so bila izključena tudi slovanska društva, torej tudi naši »Triglavani«. Upamo, da bo de dunajska vlada dopovedala graškim nemčurjem, da graško vseučiliše ni nemško, ampak avstrijsko.

Koroško. V Celovcu nameravajo ustanoviti mestno hranilnico, ki naj bode za mesto molzna krava. — Koroški nemški pevci bodo prihodnje leto romali v »rajh«. Naj kar zunaj ostanejo, ako jim je pretesno v Avstriji! — V Bistrici v Rožni dolini so pri občinskih volitvah zmagali liberalci, prav za prav lužinarji.

Kranjsko. Ljubljanski mestni zastop je izvolil častne meščane markiza Bacquehema, barona Heina, grofa Harracha, Šukljeja in barona Schwegla. Schwegel, narodni odpadnik, naš vedni nasprotnik in zdaj ljubljanski častni meščan! Pač nikacega narodnega ponosa nimajo oni, ki so zanj glasovali! — V nedeljo sta bila volilna shoda v Škofji Loki in Domžalah.

Hrvaško. V soboto je bil slovesno vmeščen novi senjski škof dr. A. Maurovič. Nad eno leto je morala škofija čakati na novega pastirja. — Te dni sodijo 54 vseučilišnikov, ki so se udeležili izgredov o cesarjevem bivanju v Zagrebu. — V Zagrebu je potrebno upravno sodišče, pa temu najbolj nasprotuje samooblastni ban Hedervary.

Ogersko. Poslanec Pazmandy je v državnem zboru vprašal vlado, ali je res delovala nato, da dr. Lueger ni dobil potrjenja za dunajskega župana. Banffy je vse tajil, prav kakor naš Badeni. — Narodni shod, ki je bil meseca avgusta v Budapešti, je vsaj to dosegel, da se zdaj v glavnih stvareh Srbi, Rumuni in Slovaki edini, in to tudi med seboj.

Vnanje države.

Rim. Sv. oče Leon XIII. so imenovali monsignorja Baumgartnerja in Decroya papeževim delegatom, ki imata izročiti kardinalska znamenja solnograškemu in levovskemu nadškofu.

Italijansko. Na Siciliji je nad 50tisoč delavcev brez dela in zasluzka. Prefekti prosijo vlado naj pospešuje obrt z žveplon. Vlada bode že dne 21. nov. predložila poslanski zbornici načrte o novi železnicah, veleposestvih in skladiščih za žveplo.

Francosko. Nova vlada nima v poslanski zbornici večine. Oni dan je neki vladni predlog bil odklonjen z 293 glasovi proti 237; torej se vlada sme zanašati na 237 poslancev. — Te dni je vlada zaukazala preiskovalnemu sodniku, naj zopet preišče panamsko zadevo. Mogoče, da še nekaj panamskih goljufij pride na svetlo.

Angleško. V ladjedelavnicah je nad 10tisoč

delavcev ostavilo delo. — Ministerski predsednik je v soboto pri obedu londonskega župana imel političen govor. Rekel je, da je razvozlanje turških homatij odvisno le od sultana. Sicer pa bodo evropske vlade proti Turčiji skupno postopale in se ne bode kalil svetovni mir.

Nemško. V Berolinu so imeli občinske volitve; povsod so zmagali liberalci. Berolinci še se torej liberalcev niso tako naveličali, kakor Dunajčani. — V Dortmundu je pri volitvah v državni zbor zmagal socialni demokrat, ker so mu pri ožji volitvi dali tudi katoličani glasove; kajti socialni demokratje so katoličanom pravičnejši od liberalcev.

Rusko. Starokopitni list »Grazhdanin« je prenehal. Kjer je mogel, delal je list za pravoslavje ter se zoperstavljajl svezi Rusije s Francijo. — Državni svetovalec Nikolaj Pavlovič Dolgova Sabierov je postal adlatus ali desna roka ministra notranjih stvari. Ta svetovalec je tudi pravičen katoličanom.

Rumunsko. Ruska vlada je naznanila rumunski, da ni zadovoljna z novim ministerstvom, ker mu stoji na čelu mož, Stourdza, ki je bil rekel, da je Rusija največja sovražnica Rumunske. Tudi avstrijski poslanik se je pritožil zoper novo ministerstvo, ker sta v njem dva ministra, ki sta uda rumunske zveze, ki podpira tudi ogerske Rumune.

Bolgarsko. Knez Ferdinand je izjavil deputaciji sobranja, da bode odstranil vse zadržke ter dal na željo ljudstva svojega sina Borisa vzgojiti v pravoslavni veri. Dne 30. prosinca bode bojda Boris »krščen« po pravoslavnem obredu.

Turško. Sultan si je izbral nove ministre. Veliki vezir je postal Halil Rifaad, ki pa je nasprotnik vseh preosnov. Kako pa je ravno teh v Turčiji potreba, kaže da še Turki vedno mesarijo krščanske Armence. V Diabekiru so jih pomorili do 5tisoč. Tudi divji Druzi napadajo kristijane, Arabci pa se puntajo in so premagali turško vojsko pri Bassori. Prej v Turčiji pač ne bode miru in reda, dokler ga ne bodo napravile vnanje države.

Za poduk in kratek čas.

Slovenci na narodopisni razstavi v zlati Pragi.

VII.

Cerkev sv. Vida na Hradčanah je največja in najdragocenejša svetinja češkega naroda, in to po svojem gotskem slogu in pa po svojih dragocenostih, znamenitostih in zakladih. V sredini velikega kraljevega dvorca stoluje stolna cerkev nad pobrezjem veltavskim in stolpolpo Prago. Češki vojvoda sv. Vaclav je bil začetnik cerkvi sv. Vida l. 928. Tedaj je bila zidana v romanskem slogu. Boleslav II. je založil l. 973. škofijstvo praško. S tem je postala sv. Vida cerkev stolnica. Tuto, škof regensburški, ki jo je posvetil za sv. Vaclava, je položil na sv. Vida oltar rame tega mučenca. Vojvoda Břetislav I. l. 1039. pa je dal semkaj prinesiti telo sv. Vojteha (Adalbert).

Veliko nesreč je prebila cerkev, katerih naštevati bi najbrž ne zanimalo bralcev, zato le povem, da je l. 1341. Janez Lucembursky s svojim sinom Karolom se odločil, da bode na mestu stare cerkve sezidal novo gotsko po vzgledu francoskih cerkvà. In res l. 1344. je bil položen temeljni kamen z veliko slovesnostjo in je pri tej priliki tudi praški škof od papeža Klementa VI. bil povišan za nadškofa.

Počasi je zidanje se nadaljevalo in še zdaj ni dozidana, bode pa, kakor nam je pravil č. g. župnik Ekert, ki nam je vse to razlagal, v štirih letih. Imela bode